

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra Danne-Virke I

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter", i Grundtvig, N. F. S.: *N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter*, Gyldendalske Boghandel, 1904-1909, s. 371.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-grundtvig03val-shoot-idm139670057485952.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter

Men, hører jeg alt længe spørge, hvorfra skal man tage de uhyre Summer til saamange Haandskrifters Trykning og saamange gamle Bøgers ny Udgave, og det paa en Tid, da Penge har saa mangesteds Ærende, at man hardtad ingensteds træffer dem, da Ingen gjør Noget for Guds Skyld, men Alt for Penge? Vist nok er denne Indvending betydelig; men som man let seer, rammer den *Tiden* og ikke *Tingen*; thi fordi der ikke er mindste Udsigt til at faae endog kun denne Betingelse for et grundigt historisk Studium opfyldt, er og bliver det ikke mindre vist, at det er en udtrykkelig Betingelse, og at et grundigt historisk Studium er aldeles nødvendigt til Menneskets sande Udvikling, til grundig Indsigt i de menneskelige Vilkaar, i Videnskabelighedens Gang og Sammenhæng. Langt fra derfor at ville svække 372 Indvendingens Kraft, vil jeg meget mere forstærke den, ved at spørge: hvor finde vi den Flid og Udholdenhed, der udkræves blot til at give os et oplysende Udtog af det Forborgne, end sige til at bruge de aabnede Kilder? hvor finde vi den Dybde, den Skarpsindighed, den rolige Upartiskhed, den Beskedenhed, kort sagt: den stærke, rolige Begeistring for Sandhed og Intet uden Sandhed, uden hvilket det hele Arbeide er spildt? Hvor finde vi Sligt paa en Tid, da man gjør Lidt for Ærens og Mindre Guds Skyld, da Ry for Lærdom og Erudition, eller for Tænkning, Smag og Genialitet, er hardtad ligesaa godt Kiøb som akademiske Grader, og da dog imellem 100 Lærde de 99 ikke skamme sig ved at angive dette Ry, denne Boble, som de kalde deres Ære, for deres Bestræbelsers Øiemed! Det er det store Spørgsmaal; thi var der kun Arbeidere til den store Høst, da fik de vel Redskab; besjæledes kun først de Boglærde af en sand historisk videnskabelig Aand, da skulde man vist ikke savne den hos Regjeringer og Folk; thi i vore Dage udgiøre netop de Boglærde Folkenes Adel og Aand, og kom man først til den Indsigt, at Historien er hele Menneskehedens Sag, da maatte man vel og betragte hele Menneskehedens Sag for en *Hovedsag og Statssag*, da lærde man vel at forstaae, at Intet uden Menneskets Udvikling er et Stats-Øiemed, Aanden kan vedkiende sig, at med Varmen for samme tændes og slukkes alle Staters Aandeliv, at denne Varmes nødvendige Udtryk er *nu* Historiens ivrige og almindelige Dyrkning, og at en Stat, som er aandelig død, er et Aadsel, Rov for *Ørne, for Krager og Ravne*. At nu, naar Staterne besjæledes af Historiens Aand, der og vilde findes Midler nok til dens Dyrkning, det er saavist, som at Aand finder Haand, ja, saavist, som at langt mere uhyre Summer aarlig anvendes af Stater paa Ting, der intet vilde koste, naar Historiens Aand sad ved Roret. Ligesaalidt vilde Arbeidet være overlegent; thi naar man betænker, til hvilken Størrelse de Studerendes Antal i forrige Aarhundrede voxde, og hvor langt større det, uden at formindske eller betyngge, hvad vi her kalde HandværksStanden, kunde vorde, naar, som da vilde skee, alle Embedsmænd, Alle, som vilde fødes af Staten, maatte have lært deres Bog og i Almindelighed elske den, saa indsee vi let, at det Arbeide, der vel udkræver mange Hoveder, men ogsaa de mest forskiellige, maatte gaae fra Haanden med en saa vidunderlig Raskhed som Oldtidens Heltebedrifter og Middelalderens Bygninger, hvortil det svarer; thi Videnskabelighed er den Heltebedrift, der er giemt til os og de kommende Slægten; forsmaae 373 vi den Krands, som Tiderne byde: alle de fremfarne Dages sammenslyngede, i Sandheds Glands forklarede Krands, der som Slægtens Krone er bestemt til dens skaldede Isse, til at forgylde dens blegnede Lokker, da staae vi skaldede og nøgne for Efterslægtens Øine, og kun til Latter for Poge ere de Krands af klippede Blomster og Guldpapir, hvormed vi behænge vor Tid og hinanden. Derimod tænke man sig, hvad der blot i ti Aar kunde udrettes, naar alle Staters Embedsmænd med Universiteterne i Midten stræbde til det store Maal og sluttede sig aandelig til de Faculteter, under hvilke de udvortes høre; den egenlige Kirkehistorie blev Præsternes, Statshistorien de Lovkyndiges, Sproghistorien Skolemændenes, Naturhistorien Lægernes Hovedsag, Høiskolernes Lærere forenede i en Brændpunkt de mangfoldige Bestræbelser, og Historie-Skriveren overskuede dem, optog det Fuldendte i den store Bygning, tilklinede ingen Huller, men gjorde dem ret synlige, for at vække Arbeidernes Opmærksomhed, gjorde sig ikke Arbeidet mageligt ved heller at bruge Kniven end Hovedet, afskar ikke Roden for Trevlernes Skyld, forkastede ikke Sagn som Skarn for Vidunders Skyld, ja, bortkastede end ikke de meest afgjorte Eventyr, men tog dem for, hvad de ere, for sand Historie om dem, der digtede og troede dem, bortkastede aldeles Intet, men stræbde at forstaae og forklare Alt paa sit Sted, medens han lod, hvad han ikke forstod, staae, hvor han fandt det.